

HANDEL

AF KNUD KORST

III.

Det Rids, jeg i de foregaaende Kroniker har søgt at tegne af Handelsmekaniken i de moderne Byer er paa mange Maader ikke særlig opmuntrende. Først og fremmest fordi det viser sig, at Varefordelingen — hvordan man end vender og drejer sig — nodvendigvis maa blive forholdsvis dyr, hvis det forbrugende Publikum skal betjenes nogenlunde ordentligt. For det andet fordi hele Fordelingsapparatet i Ojeblikket er temmelig kaotisk, til Skade for baade Producenten, Forbrugeren og de Handlende selv. Og for de tredje fordi det synes at være umaadelig vanskeligt at tilvejebringe ordnede Tilstande paa dette Felt, hvis ikke Forbrugerne ska risikere — som i Tyskland — at komme fra Dynen i Halmen, nemlig ved at blive daarlig og bureaukratisk betjent af industrielle Truste i Stedet for af de Handlende, som dog i mange Tilfælde i egen Interesse lytter til Forbrugernes Ønsker.

Den eneste direkte Vej til en national Ordning af Fordelingsforholdene er en Brugsforeningsorganisation. Nu er det muligt, at en saadan Organisation til at begynde med skuffer mange; man venter, at Brugsforeningen skal uddele Varer omtrent gratis, men opdager at der i Virkeligheden løber adskillige aldeles nødvendige Omkostninger paa; som Minimum maa man regne med gennemsnitlig 15 pCt. paa Varens Indkøbspris til rene Omkostninger, hvis Medhjælperne Løn ikke skal være alt for lille. Og naturligvis maa Brugsforeningen have Tid til at afpasse sig efter Bylivets særlige Behov, begynde med de mest dagligdags Artikler, der omsættes rask, alligevel have et tilstrækkeligt Udvalg af netop de Ting, man venter at finde i en saadan Butik o. s. v. Og paa den anden Side undgaa saadanne Brancher, som i en stor By er meget udviklede, saasom komplet Isenkram, der kræver et meget indviklet Apparat, hvis det skal kunne tilfredsstille Behovene. Jeg blot antyder disse Forhold, da det naturligvis ikke er min Opgave her at skrive en Lærebog i Brugsforeningsteknik.

Men naar Brugsforeningerne i en Storby (hvor Forholdene jo langt vanskeligere end paa Landet eller i en lille Provinsby) har fundet deres rette Form og naaet en antagelig Omsætning, opstaar de mangfoldige Muligheder, der et for en Forretning af ikke ringe Omfang, for at opnaa Fortjeneste af forskellig Art, f. Eks. Rabat hos Grossister, indvundne Renter

paa egen Kapital (eller i hvert Fald sparede Renter hvis Kapitalen er anbragt i Lagerbeholdninger), Fortjeneste af egen Ejendom o. s. v. Saaledes som det blandt andet klart fremgaar af Regnskab for Hovedstadens Brugsforening. Hver Krone, der indvindes paa disse Maader, er ren Nettofortjeneste.

Brugsforeningerne har i Landet er som Følge af de almindelige elendige Tilstande for Tiden ind i en Konsolideringsperiode; med deres Tid vil komme igen naar Konjunkturene og Beskæftigelsesforholdene bedres. Fra Stockholms, der har overvundet Efterkrigstidens Krise tidligere end København, kommer der Efterretninger om det rent forbløffende Opsving Brugsforeningsbevægelsen der har taget i de sidste Aar. Ogsaa i England — hvor dog Tilstandene i Almindelighed er re bedrøvelige — fortsætter Kooperations sin Fremgang; de engelske Brugsforeninger har nu en Aars omsætning paa 4,000 Millioner (f. l. Milliarder) Kroner, deres Overskud er omkring 450 Millioner og deres opsparede Kapital andrager henved 2½ Milliard Kroner.

Man skal dog vogte sig for at vurdere Brugsforeningsbevægelser alene efter det Overskud der tilvejebringes. Det kan jo være, at Overskudet formindskes, fordi de kooperative Butiker har tvunget Prisniveauet ned i al Almindelighed, saaledes at Nettofortjenesten paa Handelsvirksomhed i de hele taget bliver ringe. Ved en tilføjelse: Løjlighed har jeg nævnt at hele Problemet om Varefordelingens Organisation og Omkostninger i sin Tid var Genstand for en indgaaende Diskussion paa et national-økonomisk Møde i København; et af de bedste Indlæg i Debatten blev afgivet af den finske Professor Rennes Gebhard, der netop fremhævede — gennem talrige Eksempler — Kooperations prisregulerende Virkninger; har nævnte f. Eks. at for den finske Indkøbsforening for Landmænd blev startet kostede en Sæk Kunstgødning 8—10—11 Mark; men nogle Aar efter kostede den kun 5—6 Mark; dog hvis det kooperative Lager et eller andet Sted har udsolgt, springer Prisen straks 10 pCt. i Vejret. Videre: for Kooperations blev organiseret, kostede Distributionen af de finske Bonders Smør 6—8—10 Mark pr. Drikkel, men nogle Aar efter at en kooperativ Central var startet af Andelsmejerierne, kostede den samme Proces kun 1 Mark. Mange Gange tvinges dog Kooperations til at holde Varenes Pris lige saa højt som Privathandelens, en Ting

som her i Danmark understøttes af den mærkelige Lov om illoyal Konkurrence.

I sit Indlæg kom Professor Gebhard dernæst ind paa et Forhold, som her i Kroniken har været særlig paatalt af Dr. Ranulf i nogle Artikler om »de værgeløse Kunder«, — nemlig Spørgsmaalet om Varenes Kvalitet og deres Forbudsning. Han udtalte bl. a.: »I et jo en almen kendt Sag, at Konsumenterne ofte bliver bedragede paa Kvaliteten af de gennem Privathandelen distribuerede Varer. De faar f. Eks. ofte Jordnødder i Stedet for Olivenolie, Frugtsaft tilsviket med Saccharin og Essenser, Kaffe blandet med malet o. brændt Korn o. s. v. I en Del Lande har man søgt at beskytte Konsumenterne gennem Levedsmiddelløve. En saadan Lov findes imidlertid hverken i Finland eller Sverige, og en aldeles forældet findes i Danmark. Men efter hvad jeg ved er Levedsmiddelløve mer eller mindre afmægtige overfor Vore reformfælsknager.

»Det er erfaringsmæssigt alene Kooperations, som har været Stand til at indføre Forbedring saa Henseende. I denne Hensigt har de større kooperative Foretagender oprettet egne store, vel indrettede Laboratorier, hvor de fremstillede Varer undersøges. Saaledes undersøges i et af de finste Laboratorier bl. a. saadanne Artiklers virkelige Kvalitet o. Værdi, som i Handelen udbydes med skrigende Reklamer.

Det viste sig da ved disse Under søgelser, at Konsumenterne mangfoldige Tilfælde blev bedragede, f. Eks.: et i den sidste Tid stærkt opeklaameret og meget kostbart Middel mod Insekter indeholdt 98 pCt. Petroleum, Resten billigt farvede og aromatiske Stoffer; a 30 Melprover, der undersøges, ga 21 Anledning til Anmærkning (bl. a. var der iblandet Sand); i Stedet for Kartoffelmel solgtes en Vare, som hovedsagelig bestod af Majsstivelse; Kakao kunde bestå af 90 pCt. malet Kakaoalkali og Sirop var Fodermelasse osv. —

Naar de svenske og de finske Brugsforeninger netop i de aller sidste Aar har haft en saa rivende Udvikling (de finske Foreninge omsætter saaledes nu 27 pCt. a Landets Import og 20—25 pCt. a den hjemlige Industris Produktion), saa er det ikke saa meget paa Grund af det Pengeoverskud, de kan vinde derved for Forbrugerne; thi den svenske Kooperativ gav sædvanlig kun 3 pCt., den finske endogsaa kun 2 pCt. i Dividende. Men for en stor Del fordi det menige Folk i saa stor Udstrækning er blevet klar over, at det i Kooperations har et ufejlbarligt Middel til at modvirke det private Storkapital og dennes overmægtige Indflydelse paa alle Om-

raader af Samfundslivet, baade økonomisk, politisk og aandeligt.

Særlig for den egentlige Arbejderklasse skulde dette synes umiddelbart indlysende. Der kan selv følgende godt tænkes at opstaa Konflikter mellem Brugsforeninger og deres Arbejdere; men indtil videre er det en Kendsgerning, at Kooperations i Tilfælde af Lønkampe et betydningsfuldt Rygstød for Fagforeningerne; thi dels betale Kooperations sædvanlig højere Løn end private Virksomheder (dette gælder f. Eks. ikke mindre de daarligt organiserede Handels og Kontormedhjælperne), og dels er det en stor Fordel for Fagforeningerne, at de kooperative Bedrifter fortsætter Arbejdet uanset Arbejdsstandsninger.

Men ogsaa mange andre Menne sker end netop de, der kan henregnes til den egentlige Arbejderklasse, har i Virkeligheden Interesse der gaar stik imod de storkapitaliske; kun faa af os er i Besiddelse af Kapital af nogen Betydning eller kan gøre os Haab om at komme i Besiddelse af en saadan, og den Kræmmerand, der udspringer af den koncentrerede Storkapital er utaalelig for mange; den overordentlige Forskel i Rigdom, som Kapitalismen fremkalder, virker som en Gift i Samfundsløbet og fremelsker kedssommelige Egen skaber og Formaal hos den enkelte.

Sidste Sommer afholdtes i Stockholm en international kooperativ Kongres, et magtigt Opbud fra en verdensomspændende Bevægelse et internationalt økonomisk Demokrat. Ved denne Lejlighed holdt blandt mange andre Engländeren Sir Thomas Allen et Radioforedrag, hvori han opsummerede de Resultater, der var opnaaet gennem Kooperations i England, Brugsforeningsbevægelsens Hjemland; han omtalte naturligvis herunder de mægtige økonomiske Fordele, der var vundet igennem Sammenslutningerne, men betonen udtrykkelig, at dette ikke var alene, den kooperative Virksomhed havde ogsaa fostret Samfundssind og Sans for Tolerance og Refærdighed, og som Forretningssituation har den ført til en højere etisk Standard med Hensyn til Arbejdet og Forretningsmoralen. Som et Middel for Sparomsighed har den skabt den enkleste, sundeste og mest praktiske Vej til individuel Selvtillid og gensidig Velstand Samtidig med, at vi nyskaber Storbritanniens Handels og Industri fra Fællesskabet, Grund, haaber vi paa et vidt omfatende moralsk og etisk Fremskridt. Tusinder af Personer i Bestyrelser og Raadsforsamlinger er blevet trænet i at tjene Samfundslivet og at bidrage til Menneskeheds Udvikling.

Dissee Sider af Kooperations

Indflydelse paa Samfundslivet kan ikke noksom paagtes i en Tid, hvor ikke alene den private Kræmmerand er blevet saa dominerende, men hvor ogsaa denne Aand viser adskillige Tegn paa Forrædelse, saaledes som det fremgaar af de utallige Svindelaffærer vi har oplevet i de senere Aar.

Knud Korst.

Nobile.

Nobile vil, fyri sina skilaleysu flögferð til norðpólin, verða standandi sum ein skemid í veraldarsögum.

Einki vitleysari er gjört, og aldri hefur heimurinn verið so heinsamur af öfra fólk og peningar fyri at finna ein ævintýrara, sum nú varð sett í verk fyri at finna Ítalíamanninn.

Tað eydnadist at fía fætur á Nobile, sum sigst at vera heilavillur aftaná hesa flögferð, ið kundi kosta honum lív, men óivað kemur at kosta nógv mannalív.

Maðurin ið bjargadi Nobile, svenskarin Lundborg, royndi at lenda einarfærð aftrat fyri at fía fætur á hinum monnum. Hann var fyri óhappi. Maskinan brotnaði undir landingini, og er hann nú staður á ísnum saman við nokrum av Nobiles monnum, i sama vanda sum hin bjargadi var.

Heimsstírnir menn halda áfram í hjálparstarvinum, ið ikki letur til at verða til annað enn ein stóran margfaldtan sorgarleik — framkomin av einum ævintýrara úr Mussolini landi.

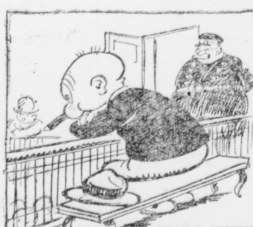

Mussolini sendi eini fólk út at leita. Ómáttisust mynd av tí kenda Ítaliska flögvarinum Maddelena, ið nú sveimar í loftinum um hina flogdræka, leitandi og leitandi, eins og fleiri aðrir.

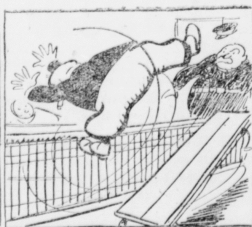
Úrslitið stendur enn sum ein stórvurð kaldur spurningur.

Givið út av socialdemokratiskum flogum. Blaðstýrari: M. S. Viðstein. Prentsmiðja »Faroysa Social-Demokrates, Tórshavn.

HELD I UHELD

Forleden Morgen sad Jens Amager paa Galleriet i Lotterisalen paa Margrethevej. Spændt lyttede han efter, om ikke en af hans Sedler skulde komme ud

Jot Hans Nummer blev nævnt, — og oven i Købet med en høj Gevinst! Af Glæde gjorde vor Ven et vildt Hup fra sin Bænk, — saa højt, at han reg ud over Galleriets

Besluttede og tog Kurven nedad med de lavere Luffe, Paa Gulvet, lige under ham, sad en ægtværdig Herre med Pipkag, sin høje, nystrægede Hat havde han sat fra sig paa Bænken

Takket være denne noble Hovedbeklædning slap vor Ven fra det uden at få Hovedet slaaet i Smaastykker. Han landede nemlig i den høje Hat, og der blev han staaende. Det kaldes man Held i Uheld!